

ימי עיון בתנ"ך תשע"ט

שם השיעור (שיעור מס' 135) – הקמת המשכן ימי המילואים וחנוכת המזבח

שם המרצה (כתובת דוא"ל) – אברהם שמאע shammah@herzog.ac.il

1. ימי המילואים: הצו בשמות כט למול תיאור הביצוע בוויקרא ח-י.

דוגמאות של פערים:

ויקרא ט-י (היום השמיני) לעומת העדר הציווי בשמות;

ויקרא ח, ג-ד (הקהלת העדה) והעדר הציווי בשמות;

ויקרא ח, י-יא (משיחת המשכן וכליו) על פי שמות ל, כב-לג; ויקרא ח, לג (הזאת שמן ודם על הכהנים ובגדיהם);

ויקרא ח, יד-יז (מעשה פר החטאת), לעומת שני פרי חטאת בשמות כט, י-יד, ובשמות כט, לו.

2. הקמת המשכן: הצו בשמות מ, א-טז למול הביצוע בהמשך, בפסוקים יז-לג ושיאה בפסוק לד והלאה.

3. חנוכת הנשיאים: במדבר ז

המבוכה הפרשנית בספרות התנאים, שורשיה והשלכותיה:

4. ספרי במדבר מד, מהד' כהנא עמ' 127: ויהי ביום כלות משה את המשכן – מגיד הכתוב שכל שבעת ימי מילואים

היה משה מעמיד את המשכן ובכל בקר ובקר מושחו ומפרקו אותו. היום העמידו ומשחו ולא פירקו. ר' יוסי בר' יהודה

או' אף בשמיני העמידו ופירקו, שנאמר ויהי בחדש הראשון באחד לחדש הוקם המשכן. נמצינו למידין שבעשרים

ושלשה באדר התחילו אהרן ובניו משכן וכל הכלים למשח. בראש חודש הוקם המשכן... בו ביום שרת שכינה בבית

שנאמר ולא יכל משה לבא אל אהל מועד. בו ביום הקריבו נשיאים...

5. ספרי במדבר סח, מהד' כהנא עמ' 162–163: ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש וג' – מי היו? נושאי ארונו שליוסף

היו דברי ר' ישמעאל; ר' עקיבה או' מישאל ואלצפן היו שניטמו לנדב ואביהוא... שנ' ולא יכלו לעשות הפסח ביום

ההוא, ביום ההוא לא היו יכולין לעשות, יכולין הם לעשות ביום שלאחריו, נמצינו למידין שחל שביעי שלהן להיות

ערב הפסח

ימי עיון בתנ"ך תשע"ט

רמיזות פנים מקראיות לתפיסה שבראש חודש ניסן החלו כל שלושת המסלולים:

6. שמות מ, יב-טו:

[א] והקרב את אהרן ואת בניו אל פתח אהל מועד

[ב] ורחצת אתם במים.

[ג] והלבשת את אהרן את בגדי הקדש

[ד] ומשחת אתו וקדשת אתו וכהן לי.

[ה] ואת בניו תקריב והלבשת אתם כתנת.

[ו] ומשחת אתם כאשר משחת את אביהם וכהנו לי והיתה להיות להם משחתם לכהנת עולם לדרתם.

שמות כט, ד-ט, בהתאמה:

[א] ואת אהרן ואת בניו תקריב אל פתח אהל מועד

[ב] ורחצת אתם במים.

[ג] ולקחת את הבגדים והלבשת את אהרן...

[ד] ולקחת את שמן המשחה ויצקת על ראשו ומשחת אתו.

[ה] ואת בניו תקריב והלבשתם כתנת...

[ו] והיתה להם כהנה לחקת עולם ומלאת יד אהרן ויד בניו.

7. שמות מ, ט-יא: וְלָקַחְתָּ אֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִשַּׁחְתָּ אֶת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בּוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ וְאֶת כָּל כְּלָיו וְהָיָה קֹדֶשׁ:

וּמִשַּׁחְתָּ אֶת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת כָּל כְּלָיו וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קִדְשִׁים: וּמִשַּׁחְתָּ אֶת הַכִּיר וְאֶת כָּנוֹ

וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ:

וַיִּקְרָא ח, י-יא: וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בּוֹ וַיִּקְדָּשׁ אֹתָם: וַיִּז מִמֶּנּוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ

שֶׁבַע פַּעֲמִים וַיִּמְשַׁח אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת כָּל כְּלָיו וְאֶת הַכִּיר וְאֶת כָּנוֹ לְקִדְשָׁם:

תקציר סיכום

השיעור עוסק בשמות פרקים כט, מ, ויקרא ח-י, במדבר ז.

תקציר: אירועי פתיחת המשכן בתורה משקפים שלושה מוקדים שונים.

האחד - בפרשת שבעת ימי המילואים הנמשכת אל היום השמיני, בשמות כט ובוויקרא ח-י. הכרונולוגיה במוקד זה

אינה קלנדרית אלא מתארת משכי זמן בדגם רוח של שבעה ימים ויום שמיני, עניינו במילוי ידי הכוהנים, ושיאו

בירידת האש על המזבח ביום השמיני.

השני - בפרשת הקמת המשכן בסוף ספר שמות, פרק מ. הכרונולוגיה במוקד זה היא קלנדרית חד יומית, ראש חודש

הראשון, עניינו בהקמת המשכן, ושיאו בכיסוי הענן.

השלישי - בפרשת חנוכת המזבח וקורבנות הנשיאים בבמדבר ז. הכרונולוגיה במוקד זה היא בת שנים עשר יום,

ועניינו בנשיאים המקריבים לפי סדר המסעות.

שלושת המוקדים נראים בעיקרם זרים זה לזה, והם משקפים בעיקרם מגמות נבדלות. עם זאת נמצאים בתורה רמזים

פנימיים בעריכתם, המבקשים לגשר ביניהם, ולמצער לעצב תמונה כרונולוגית מוכרעת.